

ZBORNİK: CELOSTNA OBRAVNAVA STAROSTNIKOV

Ne zaradi sebe, ampak predvsem zaradi naraščajočega števila starostnikov, smo se na Visoki šoli za zdravstvo že pred leti lotili raziskovalnega dela, s katerim smo želeli ugotoviti, kako določiti potrebe starostnikov in kako zanje poskrbeti. Vemo namreč, da delež starostnikov, to je oseb starejših od 65 let, med prebivalstvom razvitega sveta narašča in bo najverjetneje naraščal še naprej. Leta 1991 je bilo v to skupino v Sloveniji uvrščenih 10,9 odstotka prebivalcev, konec leta 1996 je bil delež starostnikov 12,9 odstotka, leta 2020 pa naj bi jih bilo že 19,4 odstotka. Pričakovano je predvsem povečanje števila prebivalcev, starejših od 85 let. Od leta 1952 do 1996 se je pričakovano trajanje življenja namreč podaljšalo za 7,79 leta za moške in 10,15 leta za ženske. Pričakovano trajanje življenja oseb, rojenih v obdobju od leta 1995 do 1996, je bilo tako 70,8 leta za moške in 78,3 leta za ženske. Ocenjujejo, da ima vsaj polovica starostnikov težave pri vsakodnevnih življenjskih dejavnostih in da zato približno pet odstotkov vseh starostnikov živi v socialnih zavodih.

Zato smo leta 2004 pri Agenciji za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije prijaviли triletni temeljni raziskovalni projekt. Odobren nam je bil raziskovalni projekt J3-6423-0382-06, in sicer za obdobje od februarja 2004 do januarja 2007. Ta projekt je omogočil štirinajstim raziskovalcem z različnih strokovnih področij, da so nadaljevali delo pri preučevanju potreb starostnikov.

Ob zaključku projekta Celostna obravnava starostnikov smo v okviru Raziskovalnega inštituta Visoke šole za zdravstvo pripravili enodnevno posvetovanje, ki je potekalo 24. novembra 2006 v prostorih Visoke šole za zdravstvo v Ljubljani. Na posvetovanju smo predstavili rezultate našega raziskovalnega dela. Poleg tega pa smo povabili tudi priznane profesorice iz švedske univerze Karolinska institute prof. dr. Leno Borell, ki je svojo kariero posvetila raziskovanju fenomena staranja in vloge delovnega terapevta pri ohranjanju kakovosti življenja starostnikov, in sodelavko Slovenskega gerontološkega društva, dr. Meto Mencej.

Vse prispevke smo objavili v zborniku z naslovom Celostna obravnava starostnikov. Kratak pregled vsebine pokaže, da smo problematiko starostnikov osvetlili z različnih zornih kotov – od pravnih vidikov prek psihosocialnih vidikov identitete starostnikov, do ugotavljanja potreb in obravnave v domačem okolju. Osvetlili smo tudi ocenjevanje in obravnavo telesne pripravljenosti in ravnotežja pri starostnikih in spremembe mišic, ki so posledica staranja. Prav tako je analizirana strokovna in znanstvena literatura v slovenskem jeziku za preteklo obdobje.

V zborniku je v celoti objavljenih dvanajst prispevkov:

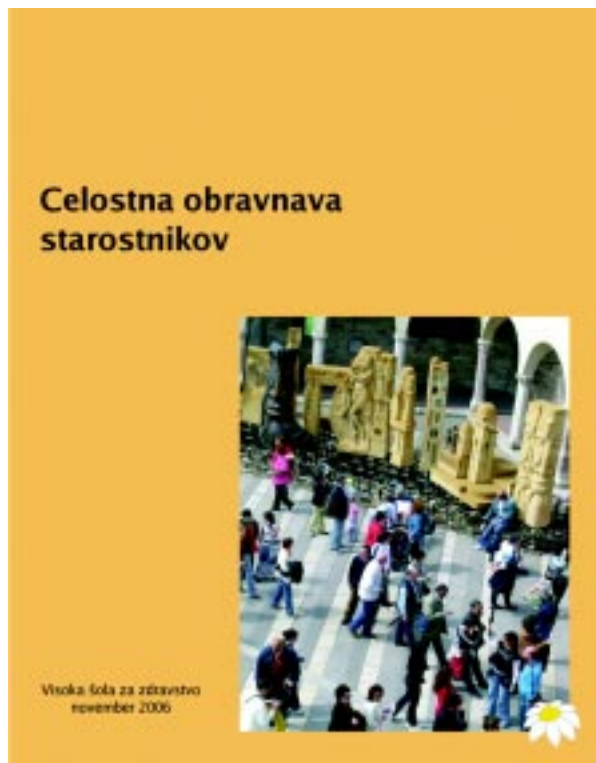
L. Borell: Aging at Place

M. Mencej: Starejši bolnik in njegove pravice

M. Pahor, B. Domajnko: Zdravje starejših ljudi v očeh strokovnjakov

C. Lebar, M. Tomšič, J. Fizcko: Problemi starostnika pri izvajanju dnevnih aktivnosti v domačem okolju

M. Tomšič, C. Lebar: Učinkovitost delovnoterapevtske obravnave starostnika v domačem okolju

- M. Jakovljević in sod.: Skupina testov za oceno telesne pripravljenosti starostnikov
- M. Jakovljević in sod.: Značilnosti telesne pripravljenosti starostnikov samostojnih pri osnovnih dnevnih opravilih
- D. Rugelj, K. Uršič: Učinek vadbe, specifične za ravnotežje pri oskrbovancih doma starejših občanov
- F. Sevšek, D. Rugelj: Določanje oblike področja gibanja projekcije težišča
- F. Sevšek, D. Rugelj: Sistem za obdelavo stabilometričnih podatkov
- R. Dahmane: Biomehanska analiza mišice biceps brachii starejših oseb s tenziomiografijo
- N. A. Kovačev, M. Zaletel: Identiteta starostnikov in njene značilnosti.

Izvleček iz obeh recenzij:

Doc. dr. Majda Pahor

Naslov tako projekta kot zbornika je zelo ambiciozen in si najbrž tudi avtorji niso zamišljali, da bodo lahko pokrili vsa področja obravnave zdravja starejših ljudi, tako fizičnih kot psihičnih in socialnih, če omenimo samo tri glavne komponente celostnega pojmovanja zdravja. Branje prispevkov pa odkrije zelo kakovostne nastavke za nadaljnji razvoj v to smer. Lahko bi rekli, da gre za multidisciplinaren pristop zanimive skupine strokovnjakov, ki jih združuje interes za različne vidike zdravja starejših in ki so pomembno prispevali k

povečevanju na dokazih temelječega znanja na tem področju. Kot že nakaže uvodni prispevek ugledne profesorice s Švedske, se zdravstvene vede poslužujejo širokega spektra raziskovalnih metod, od ocen funkcioniranja, eksperimentov, statističnih metod do poglobljenih kvalitativnih raziskav. Pri tem se navezujejo na različne temeljne vede, od naravoslovnih do družboslovnih in njihove ugotovitve aplicirajo na področje zagotavljanja zdravja. Kadar gre za zdravstveno varstvo po obsegu naraščajoče, hkrati pa čedalje bolj ranljive družbene skupine starejših ljudi, je to najučinkovitejši pristop. Aplikativna naravnost zdravstvenih ved je pogoj za njihovo učinkovitost pri pomoči ljudem, ki imajo zdravstvene težave, njihova teoretična utemeljenost pa zagotavlja sistematičnost in notranjo konsistentnost postopkov.

Ker je bil zbornik izdan na Visoki šoli za zdravstvo, je upati, da bo postal sestavina študijske literature za študente in s tem sestavina znanja zdravstvenih strokovnjakov jutrišnjega dne. Hkrati pa bo dal ideje za nadaljevanje raziskovalnega dela na različnih ravneh – od diplomskih nalog študentov prek aplikativnih projektov v povezavi z uporabniki do temeljnih raziskovalnih projektov, v prizadevanju za nadaljnji razvoj na področju skrbi za zdravje starejših ljudi.

Dr. Jelena Ficzo

Starost je življenjsko obdobje, ki poleg otroštva zahteva posebno pozornost in skrb. Populacija starostnikov morda še bolj, saj je precej bolj raznolika, upošteva zdravstveno stanje, socialni status, izobrazbo, vrednote in pričakovanja. Življenjska doba se podaljšuje, delež populacije starejših prebivalcev razvitih držav močno narašča, s tem pa se pojavljajo številni problemi, ki jih še pred desetletji ni bilo. Skupni imenovalec v obravnavi starostnikov pa je težnja, da ohranimo starostnika čim dlje v čim boljšem zdravstvenem stanju, da lahko živi sam ali s svojimi najbližjimi na svojem domu. Torej v okolju, ki ga je navajen in v katerem se dobro počuti. To je za starostnika najprijaznejša možnost, gotovo pa tudi najcenejša za družbo. Pri premagovanju ovir, ki stojijo temu cilju napoti, je potrebno za uspešno reševanje težav starostnikov sodelovanje strokovnjakov različnih področij.

Zbornik prispevkov posvetovanja »Celostna obravnava starostnikov« je zaradi svoje interdisciplinarnosti publikacija, zanimiva za široko paleto strokovnjakov, ki se pri svojem delu srečujejo s starejšimi ljudmi.

Urednica zbornika:
dr. Darja Rugelj